

3568 SAYILI MESLEK KANUNU'NUN 30. YILINDA, MESLEK KURULUŞLARINDA SEÇME VE SEÇİLME ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Akın Gencer ŞENTÜRK, Avukat

İzmir, 17.06.2019

Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Anayasa md. 13

Anayasa hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.

Anayasa md. 14

Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.

Anayasa md. 6

Uzun yıllar boyu kanuni bir düzenlemesi bulunmadan icra edilen “mali müşavirlik” ve “muhasebecilik” mesleği 01.06.1989 tarih ve 3568 sayılı “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” (RG: 13.06.1989 -)20194 ile kanuni bir zeminde icra edilmeye başlamıştır. Söz konusu Kanun ile meslek örgütleri de odalar ve üst birlik olarak ayrıntılı düzenlemelere tabi tutulmuştur.

Kanunun yürürlüğe giren ilk halinde 22. madde “Seçilme Yeterliği ve Seçimin Şekli” başlığı altında iken daha sonra 5786 sayılı Kanun (RG: 26.07.2008 – 26948) ile 26.07.2008 tarihinden geçerli olmak üzere “Seçilme yeterliği” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Madde hükmü eski ve yeni şekli itibarıyla karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir:

(5786 sayılı Kanunun 8'inci maddesi ile değişmeden önceki şekli)

Seçilme Yeterliği ve Seçimin Şekli

Madde 22

Yönetim Kurulu üyeleri, Odaya kayıtlı en az beş yıl kıdemli olan üyeler arasından seçilir. Üye sayısı yüzden az olan odalarda beş yıllık kıdem şartı aranmaz. Süresi biten üye yeniden seçilebilir.

Oy pusulasına, seçilecek asıl üye tamsayısının yarısından en az bir fazla isim yazılması zorunludur. Bundan noksan isim yazılmışsa oy pusulaları geçerli değildir. Oy pusulasına seçilecek asıl üye sayısından fazla ad yazıldığı takdirde, sondan başlanarak fazla adlar hesaba katılmaz.

Adaylar aldıkları oyların sayısına göre sıralanır ve en çok oy alandan başlanmak üzere önce asıl, sonra yedek üye seçilmiş olanlar bu sıraya göre tespit edilir. Adayların aldıkları oylarda eşitlik halinde aralarında kur'a çekilir. Yedek üyeler aldıkları oy sayısına göre buldukları sıra gözönünde tutularak Kurulda göreve çağrılır.

Seçim yeterlięini kaybeden Yönetim Kurulu Üyelerinin görevi kendilięinden sona erer.

(5786 sayılı Kanunun 8'inci maddesi ile değişen şekli, Yürürlük: 26.07.2008)

Seçilme yeterliği

Madde 22

*Yönetim Kurulu üyeleri, kayıtlı olduğu meslek odasında en az üç yıl kıdemli olup serbest veya bir işyerine bağlı olarak bu Kanun hükümlerine göre fiilen mesleki faaliyette bulunanlar arasından seçilir. Üye sayısı yüzden az olan odalarda üç yıllık süre şartı aranmaz. **Odalarda üst üste iki seçim döneminde iki defa Yönetim Kurulu başkanlığına seçilmiş olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe Yönetim Kurulu üyeliğine seçilemezler.***

Seçilme yeterlięini kaybeden Yönetim Kurulu üyelerinin görevi kendilięinden sona erer.

Maddede yapılan değişiklik ile getirilen en önemli sonuç **“Odalarda üst üste iki seçim döneminde iki defa Yönetim Kurulu başkanlığına seçilmiş olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe Yönetim Kurulu üyeliğine seçilemezler.”** şeklindeki hüküm ile ortaya çıkmaktadır.

Her ne kadar çalışmamız 3568 sayılı Kanunun hâlihazırda yürürlükte bulunan ve 5786 sayılı Kanun ile değişik 22. maddesi üzerinden değerlendirmeler içermekte ise de aslında öncesinde 01.05.2008 tarih ve 5760 sayılı Kanunun 8. maddesi ile yapılan bir değişiklik söz konusudur.

Söz konusu 5760 sayılı Kanun, Kanunun Geçici 10. maddesinde **“1/4/2008 tarihinden sonra yapılan seçimlerden itibaren üst üste iki seçim döneminde iki defa oda veya Birlik Yönetim Kurulu başkanlığına seçilmiş olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilemezler.”** şeklinde yer alan hükmün **“Bugüne kadar, 3568 sayılı Kanunun**

20 nci maddesi uyarınca seçim sürecinin başladığı ve bazı odaların genel kurullarını yaptıkları anlaşılmaktadır. ... Bu durumda, aynı hukukî statüde bulunan odalara 2008 yılı Mayıs ayında yapılan seçimlerle ilgili olarak değişik hükümlerin uygulanacak olması sebebiyle farklı hukukî sonuçlara ulaşılabileceğinden, özellikle temsil noktasında karışıklığa yol açılacaktır.” gerekçesi ile bir kez daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne geri gönderildiğinden yürürlüğe girmemiştir.

Çalışmamız açısından önem arz etmeyen bu hususta ayrıntılara girilmeyecek olmakla birlikte tereddütleri önlemek anlamında, Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen 5760 sayılı Kanun’un 8. maddesi ile getirilen değişiklik ile daha sonra 5786 sayılı Kanun’un 8. maddesi ile yapılan ve yürürlüğe giren değişikliğin birebir aynı olduğunu belirtmekte yarar görüyoruz.

Cumhurbaşkanı tarafından iade edilmekle yürürlüğe girmemiş 5760 sayılı Kanun esas olarak 13.03.2008 tarihli Hükümet Tasarısı’na dayanmaktadır. Tasarının Gerekçesi içeriğinde ele aldığımız maddede neden bir değişiklik yapılması önerildiğine dair somut açıklama yer almamaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu’nun 23.04.2008 tarih ve 1/549 Esas, 20 Karar sayılı Raporu’nda ise **“Oda ve Birlik yönetimlerinde katılımcılığın artırılması amacıyla, üst üste iki dönem Yönetim Kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilememelerine”** şeklinde bir görüş dile getirilmiş durumdadır.

Esasen söz konusu 5760 sayılı Kanun, *“nispi temsil”* ve *“mesleğe kabul”* gibi birçok konuda ayrıntılı ancak bir o kadar da tartışmalı düzenlemeler içerdiğinden Kanun ile ilgili çalışmalarda daha çok diğer konulara yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Cumhurbaşkanı tarafından 5760 sayılı Kanun’un iadesi sonrası yeniden yapılan görüşmeler sonrası 5786 sayılı Kanun kabul edilmiş ve 3568 sayılı Kanun’un 22. maddesi, *“Seçilme yeterliliği”* başlığı altında yukarıda yer verdiğimiz hale gelmiştir.

5786 sayılı Kanun’un Resmi Gazete’de yayımlanmasını müteakip bir kısım maddeler ile ilgili olarak, Ana Muhalefet Partisi tarafından E:2008/80 ve 2008/86 sayılı ile Anayasa Mahkemesi’nde iptal davası açılırken Ankara 9. İdare Mahkemesi tarafından da E:2009/26 sayılı dosyada işlem gören itiraz yoluna başvuru söz konusu olmuştur.

Anayasa Mahkemesi söz konusu başvuruları E:2008/80 sayılı dosyada birleştirerek K:2011/81 sayılı ile karara bağlamıştır. (RG: 15.12.2011 – 28143)

Kararın konumuzla ilgili kısmı, *“Anayasa’nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunla gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Bu düzenleme uyarınca, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği’nin yönetim organlarının seçim usullerinin kanunla belirleneceği açıktır. **Demokratik ilkeler çerçevesinde seçimlerde uyulacak kurulların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Üst üste iki dönem başkanlık yapanların iki dönem yönetim kurulu üyesi seçilmesinin yasaklanmasında Anayasa’ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.**”* gerekçesini içermektedir ve itirazlar kabul görmemiştir.

Kararın, bu kısmına bir Sayın Üye, *“İptali istenen kuralın benzeri mahkememizin 2005/78 E., 2005/59 K. sayılı kararı ile denetlenmiş ve Anayasa’nın 2. ve 11. maddelerine aykırı*

bulunarak iptal edilirken kuralın getirdiği sınırlamanın ayrıca sosyal eşitliği zedelediği, seçenin kanaatinin serbestçe oluşmasını da engellediği gibi nedenler ile farklı gerekçelerle karara katılmış idi.” şeklindeki gerekçe ile kaşı çıkmıştır.

Sayın Üye'nin belirttiği 30.09.2005 tarih ve E:2005/78 K:2005/59 sayılı karar, “7.6.2005 günlü, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 54. maddesinin birinci fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine aykırılığı savı ile iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemi” ile açılmış bir iptal davası ile ilgilidir.

İptali istenen 7.6.2005 günlü, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 54. maddesinin iptali istenilen tümceyi de içeren birinci fıkrası; “Oda, birlik, federasyon başkanı ve Konfederasyon genel başkanı, genel kurul tarafından tek dereceli olarak seçilir; bunlar aynı zamanda ilgili esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşunun yönetim kurulu üyesi ve başkanıdır. **Başkanlık ve genel başkanlık görevini üst üste iki dönem yapanlar bir seçim dönemi geçmedikçe tekrar başkan seçilemezler.**” şeklindedir.

Anayasa Mahkemesi, söz konusu Kanun hükmünü iptal etmiş ise de bu Kanun hükmünün esas içerik itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmasından değil, “Dava konusu kuralla üst üste iki dönem başkanlık ve genel başkanlık yapanların bir seçim dönemi geçmedikçe tekrar başkan seçilemeyecekleri belirtilerek bu görevlerini sürdürmekte olanların gelecek için öngöremedikleri bir engelleme getirilmiştir.” ve “Kişilerin seçilerek, koşulları Kanunla belirlenmiş bir göreve getirildikten sonra geriye dönük düzenlemelerle haklarının, hukuki istikrar ve güvenlik gözetilmeden kısıtlanması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.” gerekçelerinde ortaya konulduğu üzere Kanunun yürürlük tarihi öncesindeki dönemlerde seçilmiş olanları da kapsamı ile ilgilidir.

Sayın Üye'nin de “Seçilmişler yönünden öngörülmemiş gelecek için getirilmiş bu engelleme adil düzen duygusu, hukuk güvenliği, yasaların geleceğe yönelik öngörülebilir belirlemeler yapan kurallar içermesi gerekliliği, zorunluluklar hariç yasaların geçmişe yürümemesi gibi temel hukuk devleti ilkelerine aykırılıklar içermektedir.” şeklinde belirttiği gibi 5786 sayılı Kanun açısından da bu gerekçe geçerli olmalıdır ancak konumuzun esası ile ilgili olmayan bu eleştiri üzerinde daha fazla ayrıntıya girilmeyecektir.

Sayın Üye'nin bir diğer itirazı da “Ayrıca, sosyal hukuk devletinin bireyin gelişimine katkısının zorunlu olduğu, **birey çıkarı ile toplumsal yararı dengeleme adına özgürlüklere müdahil olunabilirse de kuralda seçilmişlerin yeniden seçilememesi yönünde inandırıcı kamusal korunan bir değer bulunduğu anlaşılmadığından sınırlamanın ölçülü ve adil olduğu söylenemeyecektir. Kaldı ki Anayasa'nın 135. maddesinde yöneticilere seçilme yönünden getirilmiş bir sınırlama alanı da bulunmamaktadır.**” ve “Seçme ve seçilme hakkına getirilen bu sınırlama ile seçilememe yasağı var oldukça seçen yönünden, seçme iradesine kural ile getirilen bu müdahalenin demokratik bir hukuk devletinde anayasal dayanağı bulunmamaktadır. Anılan gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmamıştır.” Şeklindedir ki işte bu gerekçeler doğrudan konumuz ile ilgilidir.

Kararın bu kısmına katılmayan bir diğer Sayın Üye de “Dava konusu kurallarla ... **seçme ve seçilme hakkı yönünden getirilen sınırlama, Demokrasi anlayışı ile bağdaşmadığı gibi, Anayasal dayanaktan da yoksun bulunmaktadır.** Uygulamada görülen bir olumsuzluğun demokratik işleyişe müdahale nedeni sayılmasının, giderek daha büyük sınırlamalara yol açma tehlikesi göz ardı edilemez. Demokratik hukuk devleti esasını benimseyen Anayasa kamu yararı veya benzer bir gerekçe ile de olsa bu tür müdahalelere izin vermemektedir.” ve

“... Anayasa'nın 135. maddesinin ilk fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının, kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçileceği öngörülerek, bu konuda yasa koyucuya düzenleme yetkisi verilmiş ise de, **bu yetki yalnız seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlıdır. Seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına getirilen engellemelerin bu kapsamda olmadığı açıktır.** Anayasa'nın 6. maddesine göre, hiç kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağından, yasa koyucunun Anayasa'da sınırlama nedenleri gösterilmemiş demokratik hakların, kullanılmasını engelleyecek düzenlemeler yapması olanaklı değildir.” şeklinde gerekçe ortaya koymuştur.

Bu karşı görüşlere rağmen 3568 sayılı Kanunun 22. maddesini değiştiren 5786 sayılı Kanunun 8. maddesi Anayasa'ya aykırı bulunmamış ve Kanun bu haliyle yürürlüğe girdiği 26.07.2008 tarihinden bu yana uygulanagelmıştır.

Daha sonraki yıllarda Ankara 13. İdare Mahkemesi, söz konusu Kanun hükmü için itiraz yoluna başvurmuş ise de Anayasa Mahkemesi, 22.12.2016 tarih ve E:2016/199 K:2016/191 sayılı kararı ile 3568 sayılı Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesine yönelik iptal talebinin Anayasa Mahkemesinin 18.5.2011 tarihli ve E.2008/80, K.2011/81 sayılı kararıyla Anayasa'ya aykırı olmadığı gerekçesiyle esastan reddedildiği, bu kararın 15.12.2011 tarihli ve 28143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığı; Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek verilen ret kararından sonra aynı kural hakkında yeni bir başvurunun yapılabilmesi için, önceki kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 15.12.2011 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmadığı gerekçesi ile reddetmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu son kararında yer aldığı üzere, **3568 sayılı Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesine yönelik iptal talebinin** reddine dair Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı **15.12.2011 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık sürenin dolacağı 15.12.2021 tarihinden önce bir kez daha Anayasa Mahkemesi önüne gelmesi hukuken mümkün değildir.**

Peki, bu imkânsızlık söz konusu Kanun hükmünü Anayasa'ya uygun kılmakta mıdır? Bu sorunun cevabını yine bir Anayasa Mahkemesi kararı üzerinden, üstelik daha yakın tarihli bir Anayasa Mahkemesi kararı üzerinden irdeleyelim:

İnceleyeceğimiz Anayasa Mahkemesi kararı 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun “*Oda Meclisi*” başlıklı 16. maddesinde, “*Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.*” şeklinde yer alan hükmü ile ilgilidir. Benzeri hükümler aynı Kanunun 38, 40 ve Geçici 10. maddelerinde de yer almaktadır.

Konu Ankara 5. ve 7. İdare Mahkemelerinin itiraz yoluna başvurmaları nedeniyle Anayasa Mahkemesi önüne gelmiş ve Mahkeme, 10.01.2013 tarih ve E:2012/128 K:2013/7 sayılı karar ile (RG: 23.03.2013 – 28596) söz konusu Kanun hükümlerinin ilgili kısımlarının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında, “*İtiraz konusu kurallara ilişkin gerekçeden, öngörülen düzenlemenin belirtilen görevlere seçilmede fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yasalaştırıldığı anlaşılmaktadır.*” şeklinde Kanun gerekçesine yer verilmiştir.

Mahkeme'nin iptal gerekçesi, önemine istinaden aynen aşağıda yer almaktadır:

“Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Kuşkusuz demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda ve borsa organlarında başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış olup, hukuk devleti; hak ve özgürlükleri güvenceye alan devlettir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekilde bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar 'demokratik hukuk devleti ilkesi'yle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odalar ve borsaların meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı gibi görevlere 'seçilme hakkı' demokratik bir haktır. İptali istenen kurullarla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülme yen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden 'seçme' adaylar yönünden 'seçilme' hakkına müdahale oluşturmuştur. Kamu kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturur.”

Bu açıklamalara göre değerlendirmelerimiz şöyledir:

1. Anayasamızın 135. maddesi, “*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları*” başlığı altında bunları, “*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.*” şeklinde tanımlamaktadır.

Anayasa'nın seçimlerle ilgili tek düzenlemesi, “*...organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen...*” şeklindeki hükümden ibarettir.

Bu hüküm seçimlerde yargı gözetimi ve kanunda gösterilen usulle seçim yapılması dışında bir düzenleme ve özellikle sınırlama yapmaya uygun olmadığından aksi halde kaynağını Anayasa'dan almamış bir yetki kullanımı söz konusu olacaktır.

2. Anayasamız tüzelkişilikleri olan meslek kuruluşları, özel ve ayrı bir hükümlerle düzenlemiş, böylece yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetimi ilke olarak kabul etmesine rağmen organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesini de benimseyerek meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır.

Doğal olarak demokratik düzenin en belirgin özelliği seçimler olduğundan seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunun için de yargı gözetimi ve gizli oy esası kabul edilmiştir.

3. Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması için temel unsurlardan birisi seçimlerin varlığıdır. Bu şekilde yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar ve sınırlamalar demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacaktır.
4. Kural olarak Kanunkoyucu her konuda her türlü Kanunu yapabilir. Ancak bu konuda Anayasamız ile getirilmiş bir sınırlama vardır ki Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamayacaktır. Dolayısı ile Kanunkoyucu'nun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Bu çerçevede “*seçme*” hakkı kadar “*seçilme*” hakkının da demokratik hukuk devleti çerçevesinde korunması ve seçme iradesine saygı gösterilmesi gerekli olmaktadır.

Nitekim meslek kuruluşları organ seçimleri ile ilgili bu çalışmaya kon edilmiş kısıtlamaların benzerlerinin merkezi veya yerel idare seçimleri ile ilgili gündeme getirilmemesi de esasen seçmen iradesine saygının bir sonucudur.

5. Son olarak belirtmek gerekir ki çalışma içeriğinde yer verilen iki ayrı Anayasa Mahkemesi kararı da birbiri ile çelişki halindedir. Konu 3568 sayılı Kanun olduğunda Anayasa'ya uygun olduğu sonucuna varan Mahkeme, 5174 sayılı Kanun ile ilgili olarak ise aynı sonuca varmamıştır.

Bu çelişkiyi ortadan kaldırmanın tek yolu, demokratik hukuk devleti ilkesi çerçevesinde 5174 sayılı Kanun ile ilgili Anayasa Mahkemesi karar gerekçesini de dikkate alarak 3568 sayılı Kanun içeriğindeki “seçilme” sınırlamasının kaldırılması ile “seçmen” iradesine uygun örgütlenmenin sağlanmasıdır.

Temennimiz, on yıllık sürenin dolması ile yeni bir Anayasa Mahkemesi kararı gerekmeden Kanunkoyucunun ortaya çıkan hukuki çelişkiyi “seçmen” meslek mensubu iradesine saygı çerçevesinde “seçilme” önündeki kanuni engelleri kaldırarak çözmesi şeklindedir.

UYARI

Makale olarak kaleme alınmış metinlerde ifade edilen görüşler, kaleme alındığı tarihte yazarın savunduğu görüşlerdir. Bu görüşler, mevzuatta meydana gelen / gelecek gelişmeler ile değişmiş olabilir. Her durumda, özellikle mevzuata yapılan yollamalar, bir başka kaynaktan daha teyit edilmeden kullanılmamalı ve ifade edilen görüşlerin, başka ortamlarda kabul görmeyebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Yazarın bu konuda bir taahhüdü de bulunmamaktadır. Mevzuatımızın özellikle vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz. Bu çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı Av. Akın Gencer ŞENTÜRK'e sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Çalışma ve yazılardan kaynak gösterilmek şartıyla alıntılar yapılabilir. Ancak çalışma ve yazıların bir bütün halinde kullanımı tüm ortamlar ve kullanım şekilleri için telif sahibinin yazılı iznine bağlıdır.